

Erikoistuomioistuimet - Saksa

Tämän sivun alkukielistä versiota [de](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Tässä osiossa on tietoa erikoistuomioistuimista Saksassa.

Erikoistuomioistuimet

Työtuomioistuin

Työtuomioistuimissa (*Arbeitsgericht*) käsitellään pääasiassa työoikeuteen kuuluvat riita-asiat, jotka koskevat työntekijöiden ja työnantajien välistä sopimussuhdetta. Työtuomioistuimissa käsitellään myös työehtosopimusten osapuolten, esimerkiksi ammattiliittojen ja työnantajajärjestöjen väliset riita-asiat.

Työtuomioistuimet ovat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimia (osavaltioiden tuomioistuimina). Työoikeuden alalla ratkaisut tehdään tuomioistuimissa. asiat käsitellään yleensä puheenjohtajana toimivan ammattituomarin ja kahden maallikkotuomarin kokoonpanossa. Toinen maallikkotuomareista edustaa työntekijöitä ja toinen työnantajia. Puheenjohtaja tekee ratkaisut asioissa, joihin ei liity suullista käsittelyä, ilman maallikkotuomareita.

Ylemmän oikeusasteen työtuomioistuimet (*Landesarbeitsgericht*), jotka ovat niin ikään osavaltioiden tuomioistuimia, ratkaisevat valitukset, jotka koskevat työtuomioistuinten ratkaisuja. Myös ylemmän oikeusasteen tuomioistuimen kokoonpanossa on yksi ammattituomari sekä yksi maallikkotuomari edustamassa työntekijöitä ja yksi maallikkotuomari edustamassa työnantajia.

Ylimmän oikeusasteen ratkaisut tekee [liittovaltion työtuomioistuin](#) (*Bundesarbeitsgericht*). Sen kokoonpanossa on puheenjohtaja, kaksi muuta ammattituomaria sekä yksi maallikkotuomari edustamassa työntekijöitä ja yksi maallikkotuomari edustamassa työnantajia.

Hallintotuomioistuimet

Hallintopäätösten osalta tuomioistuinjärjestelmä on jaoteltu kolmeen osaan: yleiset hallintotuomioistuimet, sosiaalituomioistuimet ja verotuomioistuimet. Yleisiä hallintoasioita ja sosiaalioikeuden asioita sekä verotusasioita koskevien toimivaltojen tärkeä piirre on se, että toimivaltaa käytetään viran puolesta. Tuomioistuinten on siis tutkittava asian tosiseikat omasta aloitteestaan (eikä vain asianosaisen pyynnöstä ja ilman todistepyynnöitä koskevia velvoitteita), koska se on yleisen edun mukaista.

Yleiset hallintotuomioistuimet

Toimivaltaa yleisissä hallintoasioissa on kolmella oikeusasteella:

1. Ensimmäisenä oikeusasteena ovat alueelliset hallinto-oikeudet (*Verwaltungsgericht*).
2. Toisena oikeusasteena ovat kunkin osavaltion ylemmät hallinto-oikeudet (*Oberverwaltungsgericht* tai *Verwaltungsgerichtshof*).
3. Ylimpänä oikeusasteena on liittovaltion korkein hallinto-oikeus ([de](#) *Bundesverwaltungsgericht*).

Alueelliset hallinto-oikeudet ovat tavallisesti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimia. Ylemmät hallinto-oikeudet ovat lähinnä muutoksenhakutuomioistuimia, jotka käsittelevät ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinten ratkaisut sekä oikeuskysymysten että tosiseikkojen kannalta. Muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta liittovaltion korkein hallinto-oikeus on muutoksenhakutuomioistuin, joka tutkii vain oikeuskysymykset.

Yleiset hallinto-oikeudet vastaavat periaatteessa kaikista hallintoviranomaisten ja yksityishenkilöiden välisistä riita-asioista, jotka koskevat hallintolakien ja määräysten asianmukaista soveltamista. Yleiset tuomioistuimet vastaavat kuitenkin

(hallintotuomioistuinten sijaan) asioista, joihin liittyy hallinnon osallistuminen talouteen siviilioikeuden nojalla (toiminta yksityisyrittäjien tavoin), ja kaikista riidoista, jotka aiheutuvat tällaisesta toiminnasta. Yleiset hallinto-oikeudet eivät käsittele myöskään riita-asioita, jotka on annettu laissa yleisten tuomioistuinten, sosiaalituomioistuinten tai verotuomioistuinten käsiteltäviksi.

Periaatteessa yleisen hallinto-oikeuden päätökset tehdään tuomioistuimissa. Alueellisten hallinto-oikeuksien kokoonpanossa on kolme ammattituomaria ja kaksi maallikkotuomaria. Ylemmän hallinto-oikeuden kokoonpanossa on tavallisesti kolme ammattituomaria. Liittovaltion korkeimman hallinto-oikeuden kokoonpanossa on viisi ammattituomaria. Alueellisissa hallinto-oikeuksissa asiat voidaan kuitenkin käsitellä myös yhden tuomarin kokoonpanossa.

Sosiaalituomioistuimet

Sosiaalioikeuden alan toimivaltaa on hallinto-oikeuden toimivallan tavoin kolmessa oikeusasteessa, joiden tehtävät on jaettu tarkoituksenmukaisesti. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimena toimivan alueellisen sosiaalituomioistuimen (*Sozialgericht*) lisäksi kussakin osavaltiossa toimii osavaltion sosiaalituomioistuin (*Landessozialgericht*), muutoksenhakutuomioistuin ja liittovaltion sosiaalituomioistuin [☞](#) (*Bundessozialgericht*), joka on pelkästään oikeuskysymyksiin rajoittuvia valituksia käsittelevä ylin muutoksenhakutuomioistuin.

Sosiaalituomioistuimet käsittelevät pääasiassa riita-asiat, jotka koskevat sosiaaliturvaa (eläkkeitä, tapaturma- ja sairausvakuutuksia ja toipilashoitovakuutuksia), työttömyysturvaa ja sosiaalietuuksia. Sosiaalioikeudenkin alalla ratkaisut tehdään pääsääntöisesti tuomioistuimissa. Sosiaalituomioistuimen kokoonpanossa on yksi ammattituomari ja kaksi maallikkotuomaria. Osavaltion sosiaalituomioistuimen ja liittovaltion sosiaalituomioistuimen kokoonpanossa on kolme ammattituomaria ja kaksi maallikkotuomaria.

Verotuomioistuimet

Verotusasioiden toimivalta kuuluu ensimmäisen oikeusasteen verotuomioistuimille ja liittovaltion verotuomioistuimelle [☞](#) (*Bundesfinanzhof*), joka on pelkästään oikeuskysymyksiin rajoittuvia valituksia käsittelevä ylin muutoksenhakutuomioistuin. Verotusasioiden toimivalta kattaa pääasiassa riidat, jotka koskevat julkisia veroja ja veroluonteisia maksuja sekä tullimaksuja. Verotuomioistuinten kokoonpanossa on kolme ammattituomaria ja kaksi maallikkotuomaria, ja liittovaltion verotuomioistuimen kokoonpanossa on viisi ammattituomaria. Verotuomioistuimissa asioita voidaan ohjata käsiteltäväksi myös yhden tuomarin kokoonpanossa.

Muut erikoistuomioistuimet

Liittovaltion perustuslakituomioistuin

[☞](#) [Liittovaltion perustuslakituomioistuin](#) (*Bundesverfassungsgericht*) käyttää toimivaltaa perustuslakiin liittyvissä asioissa liittovaltion tasolla. Sen päätökset perustuvat perustuslakiin (*Grundgesetz*). Selvästi suurin osa liittovaltion perustuslakituomioistuimen käsittelemistä asioista on peruslakivalituksia. Näitä tekevät kansalaiset, jotka valittavat perusoikeuksiaan rikotun tuomioissa, hallituksen toimissa tai säädöksissä. Tavallisesti perustuslakivalitus otetaan käsiteltäväksi vain, jos muuta valituskeinoa ei enää ole käytettävissä (ts. ylimmän oikeusasteen tuomioistuin on jo antanut ratkaisunsa asiassa tai perustuslakivalitus kohdistuu poikkeuksellisesti suoraan tiettyyn lainsäädännön kohtaan).

Liittovaltion perustuslakituomioistuin käsittelee myös monia muita asioita. Se esimerkiksi tarkistaa lakien perustuslain mukaisuuden oikeudelliselta kannalta ja varmistaa, ovatko liittovaltion perustuslailliset elimet toimineet toimivaltansa rajoissa. Jotkin liittovaltion perustuslakituomioistuimen päätökset voivat saada lainvoiman. Tuomioistuimessa on kaksi osastoa, joissa kummassakin on kahdeksan tuomaria. Tuomioistuin tekee ratkaisunsa kolmen tuomarin kokoonpanossa tai koko osaston kahdeksan tuomarin kokoonpanossa valtaosin ilman suullista käsittelyä.

Osavaltion perustuslakituomioistuimet / osavaltioiden korkeimmat oikeudet

Osavaltioiden perustuslakituomioistuimet (*Landesverfassungsgericht*) tai osavaltioiden korkeimmat oikeudet (*Staatsgerichtshof*) ratkaisevat pääasiassa perustuslaillisia riita-asioita osavaltiolainsäädännön (*Landesrecht*) mukaisesti. Osavaltioiden perustuslakituomioistuinten perustamisesta, hallinnosta ja toimivallasta säädetään erikseen kunkin osavaltion lainsäädännössä.

Linkkejä

[☞ Liittovaltion työtuomioistuin](#)

[☞ Liittovaltion korkein hallinto-oikeus](#)

[☞ Liittovaltion sosiaalituomioistuin](#)

[☞ Liittovaltion verotuomioistuin](#)

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 29/08/2019